

Istungidokument

B8-1230/2016

16.11.2016

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

viipekeelte ja elukutseliste viipekeelega tõlkide kohta
(2016/2952(RSP))

Ádám Kósa, David Casa, Algirdas Saudargas, Marek Plura, Csaba Sógor, Romana Tomc, Deirdre Clune, Jeroen Lenaers, Sofia Ribeiro, Verónica Lope Fontagné, Jérôme Lavrilleux, Anne Sander, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Rosa Estaràs Ferragut, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein
fraktsiooni PPE nimel

Vilija Blinkevičiūtė, Jutta Steinruck, Olga Sehnalová, Brando Benifei, Elena Gentile, Maria Grapini, Karoline Graswander-Hainz, Sergio Gutiérrez Prieto, Javi López, Georgi Pirinski, Costas Mavrides
fraktsiooni S&D nimel

Helga Stevens, Jana Žitňanská, Mark Demesmaecker, Roberts Zile, Arne Gericke, Ruža Tomašić, Geoffrey Van Orden, Angel Dzhambazki, Anthea McIntyre, Vicky Ford, Daniel Dalton, Raffaele Fitto
fraktsiooni ECR nimel

Marian Harkin, Sophia in 't Veld, Urmas Paet, Paavo Väyrynen, Marielle de Sarnez
fraktsiooni ALDE nimel

Terry Reintke, Philippe Lamberts, Helga Trüpel, Indrek Tarand
fraktsiooni Verts/ALE nimel

Laura Agea, Isabella Adinolfi, Rolandas Paksas
fraktsiooni EFDD nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon viipekeelte ja elukutseliste viipekeele tõlkide kohta (2016/2952(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 2, 5, 9, 10, 19, 168 ja artikli 216 lõiget 2 ning Euroopa Liidu lepingu artikleid 2 ja 21,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse oma 17. juuni 1988. aasta resolutsiooni kurtide viipekeelte kohta¹ ja 18. novembri 1998. aasta resolutsiooni viipekeelte kohta²,
- võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja selle jõustumist ELis 21. jaanuaril 2011 vastavalt nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusele 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel³,
- võttes arvesse oma 7. juuli 2016. aasta resolutsiooni ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise kohta, pöörates erilist tähelepanu ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee kokkuvõtlikele märkustele⁴,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee üldist märkust nr 4 õiguse kohta kaasavale haridusele⁵,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
- võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (võrdse tööalase kohtlemise direktiiv)⁶,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta⁷,
- võttes arvesse oma 12. aprilli 2016. aasta resolutsiooni Erasmus+ ja teiste vahendite kohta liikuvuse edendamiseks kutsehariduses ja -koolituses: pidevõppe lähenemisviis⁸,

¹ EÜT C 187, 18.7.1988, lk 236.

² EÜT C 379, 7.12.1998, lk 66.

³ ELT L 23, 27.1.2010, lk 35.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0318.

⁵ <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRPD/GC/RighttoEducation/CRPD-C-GC-4.doc>

⁶ EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16.

⁷ ELT L 255, 30.9.2005, lk 22.

⁸ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0107.

- võttes arvesse Euroopa Noortefoorumi poliitikadokumenti võrdsuse ja mittediskrimineerimise kohta¹,
 - võttes arvesse 2. detsembri 2015. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuetega (COM(2015)0615),
 - võttes arvesse 3. detsembri 2012. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavuse kohta (COM(2012)0721),
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiivi 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses²,
 - võttes arvesse Euroopa viipekeele tõlkide foorumi (efsli) õpiväljundeid ja hindamissuuniseid, milles kogu liidus nähakse viipekeele tõlkidele ette võrdsed koolitusvõimalused ja kurtidele kodanikele kvaliteetsed teenused³,
 - võttes arvesse efsli/EUD viipekeele tõlgi suuniseid rahvusvaheliste/Euroopa tasandi kohtumiste jaoks⁴,
 - võttes arvesse AIICi suuniseid segameeskondades töötavatele kõneldava keele tõlkidele⁵,
 - võttes arvesse efsli aruannet õiguse kohta viipekeele tõlketeenustele välismaal õppimise või töötamise ajal⁶,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et kõikidel puudega isikutel, eelkõige naistel ja lastel, sh kurtidel ja vaegkuuljatel, sh nendel, kes kasutavad viipekeelt, ja nendel, kes seda ei kasuta, on täieõiguslike kodanikena võrdsed õigused ja õigus võõrandamatule inimväärikusele, võrdsele kohtlemisele, iseseisvale elule, sõltumatusele ja täielikule osalemisele ühiskonnas;
- B. arvestades, et ELi toimimise lepingus on nõutud, et liit võitleks oma poliitika ja tegevuse määramisel diskrimineerimisega puuete alusel (artikkel 10), ja liidule on antud õigus võtta vastu õigusakte sellise diskrimineerimisega võitlemiseks (artikkel 19);
- C. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 21 ja 26 keelavad selgesõnaliselt puuete tõttu diskrimineerimise ja näevad ette puuetega inimeste võrdse osalemise ühiskonna elus;

¹ http://www.youthforum.org/assets/2016/04/0099-16_Policy_Paper_Equality_Non-discrimination_FINAL2.pdf

² ELT L 280, 20.10.2010, lk 1.

³ <http://efsli.org/publications>

⁴ <http://efsli.org/efsliblu/wp-content/uploads/2012/09/SL-Interpreter-Guidelines.pdf>

⁵ <http://aiic.net/page/6701/guidelines-for-spoken-language-interpreters-working-in-mixed-teams/lang/1>

⁶ <http://efsli.org/efsliblu/wp-content/uploads/2012/09/R1101-The-right-to-sign-language-interpreting-services-when-working-or-studying-abroad.pdf>

- D. arvestades, et ELis on umbes üks miljon viipekeelt kasutavat kurti¹ ja 51 miljonit vaegkuuljast kodanikku², kellest paljud kasutavad samuti viipekeelt;
- E. arvestades, et riiklikud ja piirkondlikud viipekeeled on täielikult välja arenenud loomulikud keeled, millel on oma grammatika ja lauseehitus, mis võrdub kõneldavate keelte omaga³;
- F. arvestades, et ELi mitmekeelsuse poliitikaga edendatakse võõrkeelte õppimist, ja arvestades, et üks selle poliitika eesmärkidest on see, et iga eurooplane räägiks lisaks oma emakeelele veel kahte keelt; arvestades, et riiklike ja piirkondlike viipekeelte õppimine ja edendamine võiks seda eesmärki toetada;
- G. arvestades, et juurdepääsetavus on puuetega isikutele iseseisva elamise ning ühiskonnas täieliku ja võrdse osalemise eeltingimus⁴;
- H. arvestades, et juurdepääsetavus ei piirdu mitte üksnes juurdepääsetavusega füüsilisele keskkonnale, vaid laieneb ka teabele ja suhtlusele juurdepääsule, sh viipekeele vormis esitatavale sisule⁵;
- I. arvestades, et kutselised viipekeele tõlgid on oma ülesannete seisukohalt kõneldava keele tõlkidega võrdsed;
- J. arvestades, et viipekeele tõlkide olukord on liikmesriigiti erinev, alates mitteametlikust pereliikme abistamisest kuni elukutseliste ülikooliharidusega ja täielikult kvalifitseeritud tõlkideni;
- K. arvestades, et kõikides liikmesriikides on puudu kvalifitseeritud ja elukutselistest viipekeele tõlkidest, ja arvestades, et viipekeele kasutajate ja viipekeele tõlkide suhe kõigub 8:1 ja 2500:1 vahel, olles keskmiselt 160:1⁶;
- L. arvestades, et on esitatud petitsioon⁷, milles palutakse, et Euroopa Parlament lubaks esitada petitsioone ELi riiklikes ja piirkondlikes viipekeeltes;
- M. arvestades, et Brüsseli deklaratsioonis viipekeelte kohta Euroopa Liidus⁸ soovitatakse loomuliku viipekeele kasutamise mittediskrimineerivat käsitust, nagu nõutakse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis, mille on ratifitseerinud EL ja kõik ELi liikmesriigid peale ühe;

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-511_en.htm

² European Federation of Hard of Hearing People (EFHOH) (Euroopa vaegkuuljate föderatsioon)
http://www.efhoh.org/about_us

³ Brentari, D., toimetaja. (2010) Sign Languages [Viipekeeled]. Cambridge University Press.

Pfau, R., Steinbach M. & Bencie W., toimetajad. (2012) Sign Language: An International Handbook [Viipekeel: rahvusvaheline käsiraamat]. De Gruyter.

⁴ ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee üldine märkus nr 2 (CRPD/C/GC/4), kättesaadav järgmisel aadressil:
<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/033/13/PDF/G1403313.pdf?OpenElement>

⁵ ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon, artikkel 9.

⁶ Wit, M. de (2016, ilmunas). Sign Language Interpreting in Europe [Viipekeele tõlge Euroopas], 2016 edition [2016. aasta väljaanne].

⁷ Petitsioon nr 1056-16

⁸ Brüsseli deklaratsioon (2010), [Euroopa kurtide liit] European Union of the Deaf (EUD)
http://www.eud.eu/files/8514/5803/7674/brussels_declaration_FINAL.pdf

- N. arvestades, et avalik-õigusliku ja eratelevisiooni saadete subtiitritega varustamise tase ja kvaliteet on liikmesriigiti väga erinev, ulatudes 10 %st peaaegu 100 %ni, ning selle kvaliteet on äärmiselt erineva tasemega¹; arvestades, et enamikus liikmesriikides puudub teave televisioonis pakutava viipekeele tõlke taseme kohta;
- O. arvestades, et uute keeletehnoloogiate arendamisest võiks viipekeele kasutajatele kasu olla;
- P. arvestades, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaselt kujutab mõistlike abinõude võtmisest keeldumine endast diskrimineerimist, ning arvestades, et võrdse tööalase kohtlemise direktiivi kohaselt tuleb selleks, et tagada puuetega inimeste võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine, näha ette mõistlikud abinõud;
- Q. arvestades, et praegu puudub kurtidest, pimekurtidest ja vaegkuuljatest kodanikel otsesuhtlemise võimalus Euroopa Parlamendi liikmetega ja Euroopa Liidu institutsioonide administraatoritega – ja ka vastupidi – kurtide või vaegkuuljatega ELi institutsioonides;

Kvalifitseeritud ja elukutselised viipekeele tõlgid

1. rõhutab vajadust kvalifitseeritud ja elukutseliste viipekeele tõlkide järele, mida saab täita ainult järgmiselt:
 - a) riiklike ja piirkondlike viipekeelte tunnustamine liikmesriikides ja ELi institutsioonides;
 - b) formaalne õpe (3-aastane täisajaga õpe, mis võrdub kõneldava keele tõlkidelt nõutava õppega ülikoolis või sellega võrdsustatud õppeasutuses)²;
 - c) registreerimine (ametlik akrediteerimis- ja kvaliteedikontrolli süsteem, nagu jätkuv kutsealane areng);
 - d) kutseala ametlik tunnustamine;
2. tunnistab, et kvaliteetse viipekeele tõlketeenuse osutamine:
 - a) sõltub objektiivsest kvaliteedi hindamisest, milles osalevad kõik huvirühmad;
 - b) põhineb kutsekvalifikatsioonidel;
 - c) hõlmab ekspertidest esindajaid kurtide kogukonnast;
3. tunnistab, et viipekeele tõlkimine on kutsealane teenus, mida tuleb asjakohaselt tasustada;

¹ EFHOH [Euroopa vaegkuuljate föderatsioon] (2015). State of subtitling access in EU [Subtiitritega varustamise olukord ELis]. Kättesaadav järgmisel aadressil:

http://media.wix.com/ugd/c2e099_0921564404524507bed2ff3648781a3c.pdf

² efsli (2013), Learning Outcomes for Graduates of a Three Year Interpreting Training Programme [Kolmeaastase tõlkekoolitusprogrammi lõpetanute õpiväljundid]

Juurdepääsetavuse ja mõistlike abinõude erinevus¹

4. nõustub, et juurdepääsetavusest saavad kasu teatavad rühmad ja see põhineb järk-järgult rakendatavatel standardite kogumil;
5. on teadlik, et ebaproportsionaalsust ja liigset koormust ei saa tuua juurdepääsetavuse mittetagamisele ettekäändeks;
6. tunnistab, et mõistlikud abinõud on seotud üksikisikuga ja täiendavad juurdepääsetavuse kohustust;
7. märgib ka, et üksikisik võib taotleda mõistlikke abinõusid isegi siis, kui juurdepääsetavuse kohustus on täidetud;
8. mõistab, et viipekeele tõlke osutamine võib olenevalt olukorrast kujutada endast kas juurdepääsetavuse meetet või mõistliku abinõu meetet;

Juurdepääsetavus

9. rõhutab, et kurtidest, pimekurtidest ja vaegkuuljatest kodanikel peab olema viipekeele, subtiitrite, kõne tekstiks muutmise ja/või alternatiivsete suhtlusvormide kaudu (sh suulised tõlgid) juurdepääs samale teabele ja suhtlusele nagu teistel kodanikel;
10. rõhutab, et avalikud ja valitsusteenused, k.a nende veebisisu, tuleb teha juurdepääsetavaks elavate vahendajate, nt kohapealsete viipekeele tõlkide, aga vajaduse korral ka alternatiivsete veebipõhiste ja kaugteenuste kaudu;
11. kordab oma kohustust muuta poliitiline protsess nii juurdepääsetavaks kui võimalik, sh elukutseliste viipekeele tõlkide olemasolu tagamisega; märgib, et see hõlmab valimisi, avalikke konsultatsioone ja vajaduse korral ka muid üritusi;
12. rõhutab keeletehnoloogiate suurenevat rolli kõikidele inimestele digiruumile võrdse juurdepääsu tagamisel;
13. tunnistab miinimumstandardite tähtsust juurdepääsetavuse tagamisel, eelkõige seoses uute ja kujunemisjärgus tehnoloogiatega, nagu veebipõhise viipekeele tõlke ja subtiitritega varustamise teenuste pakkumine;
14. märgib, et kuigi tervishoiuteenuste osutamine on liikmesriikide pädevuses, tuleks selles hoolitseda kurtide, pimekurtide ja vaegkuuljate vajaduste eest, näiteks elukutseliste viipekeele tõlkide tagamise ja personali teadlikkuse tõstmise alase koolitusega, pöörates erilist tähelepanu naistele ja lastele;
15. tunnistab, et kurtide, pimekurtide ja vaegkuuljate võrdset juurdepääsu õigusemõistmisele on võimalik tagada üksnes nõuetekohaselt kvalifitseeritud ja elukutseliste viipekeele tõlkide olemasoluga;
16. on teadlik täpse suulise ja kirjaliku tõlke teenuse tähtsusest, eelkõige kohtus ja muudes õiguskaitsega seotud olukordades; kordab seepärast, kui tähtsad on spetsialiseerunud ja

¹ ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee üldine märkus nr 4 (CRPD/C/GC/4), punkt 28.

kõrgelt kvalifitseeritud elukutselised viipekeele tõlgid, eelkõige nimetatud olukordades;

17. rõhutab, et relvakonfliktide, humanitaarse eriolukorra ja loodusõnnetuste olukorras on vaja suurendada puuetega inimestele toetust ja konkreetset abi, nt viipekeele tõlge ja juurdepääsetav tekstipõhine katastroofiteave reaalajas¹;

Tööhõive, haridus ja koolitus

18. märgib, et tuleb võtta mõistlikke abinõusid, mis hõlmab elukutseliste viipekeele tõlkidega varustamist, et tagada võrdne juurdepääs tööhõivele, haridusele ja koolitusele;
19. rõhutab, et viipekeele ja selle kohta, mida tähendab olla kurt, tuleb anda tasakaalustatud ja terviklikku teavet, et lapsevanemad saaksid teha oma laste huvides teadlikke valikuid;
20. rõhutab, et varajased sekkumisprogrammid on lastele elu jaoks vajalike oskuste, sh keeleoskuse arendamiseks hädavajalikud; märgib ka, et nendes programmides peaksid ideaalselt osalema kurdid, et näidata eeskujut;
21. rõhutab, et kurtidest, pimekurtidest ja vaegkuuljatest õpilastele ja nende vanematele tuleb anda võimalus õppida riiklikku või oma keskkonna piirkondlikku viipekeelt koolieelsete teenuste abil ja koolis²;
22. rõhutab, et tuleb võtta meetmeid, et tunnustada ja edendada kurtide kogukondade keelelist identiteeti³;
23. palub liikmesriikidel julgustada viipekeele õppimist samamoodi nagu võõrkeelte õppimist;
24. rõhutab, et kvalifitseeritud viipekeele tõlgid ning õpetajad, kes on viipekeeles pädevad ja oskavad töötada tulemuslikult kakskeelses kaasavas õpikeskkonnas, aitavad suurel määral parandada kurtide laste ja noorukite õpisaavutusi, mille tulemusena on paremad nii nende haridusväljundid kui ka tööhõivevõimalused pikaajalises plaanis;
25. rõhutab sobivas vormis ja keeltes olevate kakskeelsete viipekeele õpikute ja õppematerjalide üldist puudust;
26. nõuab tungivalt, et ELis tagataks kurtidele, pimekurtidele ja vaegkuuljatele liikumisvabaduse põhimõtte järgimine, eelkõige seoses programmiga „Erasmus+“ ja sellega seotud liikuvusprogrammidega, kindlustades, et osalejatele ei langeks ebaproportsionaalne koormus seoses sellega, et nad peavad ise endale tõlke korraldama;
27. tunneb heameelt Euroopa puudetunnistuse katseprojekti üle; peab kahetsusväärseks, et viipekeele tõlge jäeti sellest projektist välja, sest see takistab märkimisväärselt kurtidest, pimekurtidest ja vaegkuuljatest töötajate ja üliõpilaste liikumisvabadust ELis;

Euroopa Liidu institutsioonid

¹ ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon, artikkel 11.

² http://www.univie.ac.at/designbilingual/downloads/De-Sign_Bilingual_Findings.pdf

³ ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee üldine märkus nr 4 (CRPD/C/GC/4), kättesaadav järgmisel aadressil: <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRPD/GC/RighttoEducation/CRPD-C-GC-4.doc>

28. tunnistab, et ELi institutsioonid peavad seoses mõistlike abinõude ja juurdepääsetavuse tagamisega, mis hõlmab ka viipekeele tõlke pakkumist, olema ELi kodanikele oma töötajate, valitud ametnike ja praktikantide puhul parimate tavade kasutamises eeskujuks;
29. väljendab heameelt asjaolu üle, et ELi institutsioonid pakuvad juba olenevalt vajadusest juurdepääsu avalikele üritustele ja parlamendikomisjonide koosolekutele; on seisukohal, et subtiitritega varustamist ja kõne tekstiks muutmist tuleks pidada viipekeelt mitte kasutatavatele vaegkuuljatele alternatiivseks, kuid võrdseks ja vajalikuks meetmeks, ning et see on mõistlike abinõude tagamise seisukohast vastavalt nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ (millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel) asjakohane ka ELi institutsioonide töötajate jaoks;
30. tõdeb, et ELi institutsioonidel on juurdepääsetavuse tagamiseks oma vastavate suulise tõlke osakondade kaudu juba olemas viipekeele tõlke tagamise süsteem; nõuab tungivalt, et institutsioonid kasutaksid selliseid olemasolevaid süsteeme ka siis, kui nad tagavad oma töötajatele ja/või valitud ametnikele mõistlikud abinõud, vähendades seeläbi tulemuslikult nii asjaomase üksikisiku kui ka institutsioonide halduskoormust;
31. nõuab tungivalt, et institutsioonid annaksid viipekeele tõlkidele, kui nad osutavad institutsioonidele ja/või nende töötajatele või ametisse nimetatud ametnikele suulise tõlke teenust, ametlikult sama staatuse, mis on kõneldava keele tõlkidel, sh juurdepääs tehnoloogilisele toele, ettevalmistavatele materjalidele ja dokumentidele;
32. nõuab tungivalt, et Eurostat tagaks kurtidest, pimekurtidest ja vaegkuuljatest viipekeele kasutajaid puudutava statistika edastamise ELi institutsioonidele, et need saaksid paremini määratleda, rakendada ja analüüsida oma puude- ja keelepoliitikat;
33. nõuab, et parlamendi külastusteenistus hoolitseks kurtidest, pimekurtidest ja vaegkuuljatest külastajate vajaduste eest, tagades juurdepääsu riiklikule või piirkondlikule viipekeelele ja kõne tekstiks muutmise teenustele;
34. palub institutsioonidel täielikult rakendada ELi katseprojekti INSIGN, mis on vastus parlamendi 10.–13. detsembri 2012. aasta otsusele reaajas viipekeele rakenduse ja teenuse rakendamise kohta ning mille eesmärk on parandada kurtidest ja vaegkuuljatest isikute ja ELi institutsioonide vahelist suhtlust¹;
35. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

¹ <http://www.eud.eu/projects/past-projects/insign-project/>